

Refraktär och oförklarlig kronisk hosta har fått en egen ICD-10-kod

HOSTA VANLIGASTE ORSAKEN TILL ATT SÖKA LÄKARVÅRD

Eva Millqvist, överläkare, avd för lungmedicin och allergologi, Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg
 ● eva.millqvist@medfak.gu.se

Christer Janson, överläkare, lung- och allergimottagningen, Akademiska sjukhuset, Uppsala; ordförande, Svensk förening för allergologi

Cecilia Bredin, överläkare, ME lung- och allergisjukdomar, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm; avgående ordförande, Svensk lungmedicinsk förening

Kronisk hosta definieras som dagliga besvär av hosta i mer än 8 veckor [1] och åtföljs ofta av social isolering och försämrad livskvalitet [2].

I västvärlden är hosta den vanligaste orsaken till att söka läkarvård [3]. Prevalensen av kronisk hosta är ca 10 procent i den vuxna befolkningen, men siffrorna varierar i hög grad [1].

Nytt sätt att se på kronisk hosta

Tidigare har kronisk hosta främst betraktats som ett symptom eller en följd av en annan sjukdom eller tillstånd [4,5]. Till denna grupp hör patienter där man utslutit allvarliga sjukdomstillstånd och behandlingsbara orsaker som till exempel infektioner, lungcancer, lungfibros, KOL, astma, hjärtsjukdom och läkemedel med hosta som biverkan (framför allt ACE-hämmare) (Figur 1). Det är dock uppenbart att majoriteten av patienter med sjukdomstillstånd som astma, rinit eller refluxsjukdom inte klagar över besvärlig hosta som det mest framträdande symptomet. Dessutom har systematiska analyser av randomiserade kontrollerade studier visat att behandlingssvar på specifika terapier

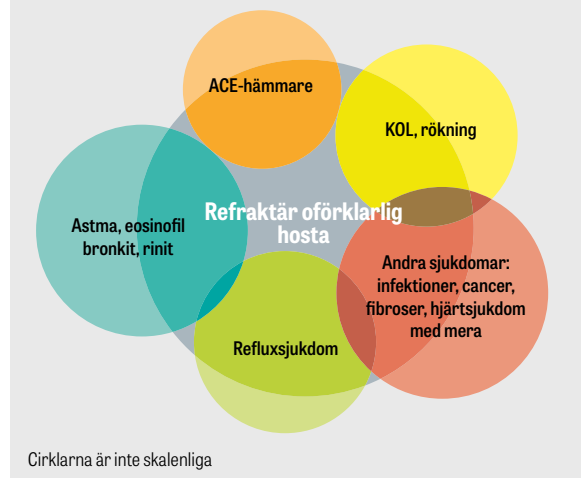
»Den kroniska refraktära hostan där sedvanlig utredning inte ger någon klarhet betraktas i dag som ett neuropatologiskt tillstånd ...«

med antacida, protonpumpshämmare eller inhalerade kortikosteroider ofta inte motsvarar en terapeutisk effekt utan kan dölja betydande placeboeffekter eller »utläkning« [6-9]. Eftersom diagnosen är beroende av behandlingssvaret, är det möjligt att andelen hosta som tidigare förklarats av dessa sjukdomar kan ha varit en överskattning.

Paradigmet »cough hypersensitivity syndrome« (CHS) är ett samlingsbegrepp för kronisk hosta [10] och sätter fokus på den överretbara hostreflex som föreligger vid ett antal sjukdomar som karakteriseras av kronisk hosta. Den kroniska refraktära hostan där sedvanlig utredning inte ger någon klarhet betraktas i dag som ett neuropatologiskt tillstånd som kännetecknas av en ökad neuronal retbarhet som svarar på en rad varierande stimuli [11, 12].

Att identifiera allvarliga och behandlingsbara sjuk-

FIGUR 1. Kronisk hosta och relation till eventuella bakomliggande orsaker

domstillstånd bör alltid vara första åtgärd när man träffar en patient med kronisk hosta [9]. En grundlig klinisk utvärdering, inklusive en detaljerad anamnes och en fysisk undersökning, hjälper till att identifiera vilka eventuella allvarliga och behandlingsbara orsaker som kan ligga till grund för patientens hosta. Ofta är diagnostiken svår, särskilt i primärvården, eftersom det fortfarande inte finns något säkert diagnostiskt test med god validitet och genomförbarhet för att vägleda behandlingen. Lungröntgen är en själv-

HUVUDBUDSKAP

- Kronisk hosta definieras som dagliga besvär av hosta i mer än 8 veckor och åtföljs ofta av social isolering och försämrad livskvalitet.
- I västvärlden är hosta den vanligaste orsaken till att söka läkarvård. Prevalensen av kronisk hosta är ca 10 procent i den vuxna befolkningen, men siffrorna varierar i hög grad.
- En undergrupp av kronisk hosta är refraktär kronisk hosta eller oförklarlig kronisk hosta, där man inte hittar någon »säker« bakomliggande medicinsk förklaring eller behandlingsbar orsak.
- Från och med den 1 januari 2023 har »kronisk hosta«, som inkluderar refraktär och oförklarlig kronisk hosta, en egen ICD-10-kod under R05 i Sverige: R05.7.

klarhet i utredningen, liksom en spirometri med reversibilitetstest. Extensiv utredning med datortomografi, 24-timmars pH-mätning, gastroskopi och bronkoskopi är mer sällan indicerad. Nya hostdämpande mediciner, som P2X3-antagonister [13] och desensitiseringsmedel med kapsaicin [14], prövas för närvarande i kliniska läkemedelsstudier och kan komma att förbättra behandlingsresultaten.

ICD-10-kod för kronisk hosta

När koderna för andningsorganens sjukdomar bestämdes 1997 var kronisk hosta inte ett väldefinierat begrepp i Sverige, men nu är läget annorlunda. Fram till januari 2023 finns inte diagnosen »refraktär och oförklarlig kronisk hosta« med bland de ICD-10-koder som tillämpas i Sverige. I Danmark infördes ICD-10-koden R05.7 för »Uforklaret eller refraktær kronisk hoste« i juni 2021, och motsvarande R05.3 kom i Norge i juni 2022 för »kronisk uforklarlig hoste« och »kronisk refraktær hoste«. Även Tyskland klassificerar kronisk, refraktær, idiopatisk hosta med R05, och WHO anger R05.3 som ICD-10-kod för »chronic, persistent, refractory, unexplained cough« i gruppen »Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified«.

I december 2021 lämnade författarna till denna artikel in en ansökan till Socialstyrelsen om en ICD-10-kod för refraktær och oförklarlig kronisk hosta. Förslaget stöddes av Svensk lungmedicinsk förening och Svensk förening för allergologi. I september 2022 kom ett besked från Socialstyrelsen att »kronisk hosta«, inkluderande refraktær och oförklarlig kronisk hosta, från och med den 1 januari 2023 får en egen kod under R05 även i Sverige: R05.7. Ännu finns inget beslutsstöd

»För de enskilda patienterna som ofta hostat under många år kan en ICD-10-kod bli en bekräftelse och ett stöd vid interaktion med omvärlden.«

till diagnosen publicerat, vilket ytterligare skulle stärka värdet av den nya diagnoskoden.

All den nya kunskap vi i dag har om denna sjukdom måste även tillämpas praktiskt för att komma patienterna till godo. Att ge oförklarlig eller refraktær kronisk hosta en egen ICD-10-kod är ett sätt att göra det, och det bör stämma väl med det kommande arbetet för de nya ICD-11-klassifikationerna. För de enskilda patienterna som ofta hostat under många år kan en ICD-10-kod bli en bekräftelse och ett stöd vid interaktion med omvärlden. ○

● Professor Ole Hilberg, Sygehus Lillebaelt och Syddansk universitet, har bidragit till vårt bakgrundsmaterial om kronisk hosta, dess mekanismer och konsekvenser med delar från den danska ansökan om ICD-10-kod för kronisk hosta.

● Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Eva Millqvist är medicinskt ansvarig för en läkemedelsstudie som utvärderar eventuell behandlingseffekt på kronisk hosta av oralt kapsaicin. Hon har föreläst vid ett antal tillfällen för MSD och Astra och erhållit arvode för detta. Christer Janson har deltagit i rådgivande kommitté arrangerad av MSD.

Citera som: *Läkartidningen. 2023;120:22163*

REFERENSER

- Song WJ, Chang YS, Faruqi S, et al. Defining chronic cough: a systematic review of the epidemiological literature. *Allergy Asthma Immunol Res.* 2016;8(2):146-55.
- Young EC, Smith JA. Quality of life in patients with chronic cough. *Ther Adv Respir Dis.* 2010;4(1):49-55.
- Hsiao CJ, Cherry DK, Beatty PC, et al. National ambulatory medical care survey: 2007 summary. *Natl Health Stat Report.* 2010;(27):1-32.
- Irwin RS, Baumann MH, Bolser DC, et al. Diagnosis and management of cough executive summary: ACCP evidence-based clinical practice guidelines. *Chest.* 2006;129(1 Suppl):1-23S.
- Morice AH, McGarvey L, Pavord I; British Thoracic Society Cough Guideline Group. Recommendations for the management of cough in adults. *Thorax.* 2006;61(Suppl 1):i1-24.
- Kahrilas PJ, Howden CW, Hughes N, et al. Response of chronic cough to acid-suppressive therapy in patients with gastroesophageal reflux disease. *Chest.* 2013;143(3):605-12.
- Lee SE, Lee JH, Kim HJ, et al. Inhaled corticosteroids and placebo treatment effects in adult patients with cough: a systematic review and meta-analysis. *Allergy Asthma Immunol Res.* 2019;11(6):856-70.
- Duricek M, Nosakova L, Zlatko T, et al. Cough reflex sensitivity does not correlate with the esophageal sensitivity to acid in patients with gastroesophageal reflux disease. *Respir Physiol Neurobiol.* 2018;257:25-9.
- Morice AH, Millqvist E, Bieksiene K, et al. ERS guidelines on the diagnosis and treatment of chronic cough in adults and children. *Eur Respir J.* 2020;55(1):1901136.
- Morice AH, Faruqi S, Wright CE, et al. Cough hypersensitivity syndrome: a distinct clinical entity. *Lung.* 2011;189(1):73-9.
- Chung KF, McGarvey L, Song WJ, et al. Cough hypersensitivity and chronic cough. *Nat Rev Dis Primers.* 2022;8(1):45.
- McGarvey L, Dupont L, Birring SS, et al; NEUROCOUGH Clinical Research Collaboration. New understanding in the treatment of cough (NEUROCOUGH) ERS Clinical Research Collaboration: improving care and treatment for patients with cough. *Eur Respir J.* 2019;53(5):1900787.
- McGarvey LP, Birring SS, Morice AH, et al; COUGH-1 and COUGH-2 Investi-
- gators. Efficacy and safety of gefapixant, a P2X3 receptor antagonist, in refractory chronic cough and unexplained chronic cough (COUGH-1 and COUGH-2): results from two double-blind, randomised, parallel-group, placebo-controlled, phase 3 trials. *Lancet.* 2022;399(10328):909-23.
- Ternesten-Hasséus E, Johansson EL, Millqvist E. Cough reduction using capsaicin. *Respir Med.* 2015;109(1):27-37.

SUMMARY

New ICD-10 code for refractory and unexplained chronic cough

Chronic cough is a common disease, causing distress and impaired quality of life [2]. In the Western world, cough is the most common reason for seeking medical attention [3]. The prevalence of chronic cough is about 10 percent in the adult population but of course hides several subgroups, and the numbers vary greatly [1]. A subgroup of chronic cough is Refractory Chronic Cough (RCC) or Unexplained Chronic Cough (UCC) where no »certain« underlying medical explanation can be found. Until January 2023, the diagnosis of chronic, refractory cough is not included in the ICD-10 codes applied in Sweden. In September 2022, an announcement came from the Swedish National Board of Health and Welfare that from January 1 2023 »Chronic Cough« including refractory and unexplained chronic cough will get its own code under R05 also in Sweden: R05.7.